

Godkjenning som lege i Norge

Om vilkårene for norsk godkjenning av leger utdannet i andre land.

Et samarbeid mellom

- Det medisinske fakultet ved Universitetet i Oslo
- Den norske lægeforening
- Statens helsetilsyn

IK-2447

Statens helsetilsyn

Calmeyers gate 1
Pb. 8128 Dep., 0032 Oslo
Telefon 22 34 88 88 Telefax 22 34 95 90

Forord

Leger som har tatt sin medisinske utdanning utenfor Norge, må oppfylle en del særlige vilkår for å oppnå offentlig godkjenning som lege her i landet. Kravene varierer bl.a. avhengig av legens nasjonalitet og hvor utdanning er gjennomført.

Flere instanser deltar på ulike måter i disse godkjenningsprosedyrene. Universitetsmyndighetene vurderer utdanningens faglige innhold i forhold til norsk utdanning, helsemyndighetene gir offentlig godkjenning for å utøve legevirkosomhet, og Den norske Lægeforening har fått delegert myndighet til å gi spesialistgodkjenning.

Det dreier seg om et ganske omfattende system, som det kan være vanskelig å orientere seg i. Det har vært utarbeidet en del informasjon fra hver av de nevnte instansene, men denne informasjonen har ikke vært samlet. EØS-avtalen som trådte i kraft. 1.1.1994 inneholder også regler om godkjenning av kvalifikasjonsbevis for leger, noe som har gjort bildet enda mer komplekst. Dette har forsterket behovet for en samlet fremstilling av hvilke krav og prosedyrer som gjelder i de ulike situasjoner.

Våren 1993 ble nedsatt en arbeidsgruppe med representanter fra Det medisinske fakultet ved Universitetet i Oslo, Den norske Lægeforening og Statens helsetilsyn (den gang Helsedirektoratet), for å utarbeide en slik samlet fremstilling. Det ble også etablert en referansegruppe hvor de samme tre organene var representert.

Det har vært en del usikre faktorer underveis i arbeidet, blant annet tidspunktet for ikrafttredelsen av EØS-avtalen og enkelte spørsmål knyttet til den omorganisering som har pågått i den sentrale helseforvaltning i den senere tid. Det materiale som omhandles har også vist seg å være både mer omfattende og mer komplisert enn forutsatt. Resultatet er imidlertid blitt en felles veileder som jeg tror kan være til nytte både for de leger som den direkte angår, og for andre deler av helsesektoren hvor man har behov for å kjenne til de godkjenningskrav som gjelder. Når rapporten nå trykkes i Statens helsetilsyns veiledningsserie våren 1994, er EØS-avtalen som kjent trådt i kraft. Veilederen skulle ikke minst kunne bidra til kunnskap om de endringer EØS-avtalen medfører for godkjenning av leger.

Anne Alvik

Helsedirektør

Disse har deltatt ved utarbeidelse av veilederen:

Arbeidsgruppe:

- Førstekonsulent Mona Fensholt, Det medisinske fakultet, Universitetet i Oslo
- Konsulent Inger Johanne Øien, Den norske lægeforening
- Konsulent Tordis Haug, Statens helsetilsyn
- Rådgiver Marianne Kjøllesdal, Statens helsetilsyn

Referansegruppe:

- Professor dr. med. Erik Enger, Det medisinske fakultet, Universitetet i Oslo
- Utdanningssjef Einar Skoglund, Den norske Lægeforening
- Kontorsjef Jorun Kvanum, Statens helsetilsyn
- Spesiallege Per-Bernhard Wright, Statens helsetilsyn

Innholdsfortegnelse

	Side
I INNLEDNING	7
II GENERELT OM GODKJENNING SOM LEGE I NORGE	8
Medisinsk utdanning i Norge	8
Godkjenning som lege (autorisasjon, lisens)	8
Spesialistutdanning i Norge.....	8
Godkjenning som spesialist	9
Særlige regler for gjensidig godkjenning av søkere fra visse land.....	9
III SØKERE FRA EØS	10
Autorisasjon.....	10
Lisens.....	11
Allmennpraktiserende leger. Gjelder fra 1.1.1995.....	11
Spesialistgodkjenning	12
Språkkunnskaper m.m.	13
Utøvelse av legevirkosomhet.....	13
IV SØKERE FRA NORDISKE LAND	14
V MIDLERTIDIG GODKJENNING – LISENS SOM LEGE I NORGE	16
Leger utdannet i andre land.....	16
Medisinske studenter	17
Turnuskandidater.....	17
VI SØKERE FRA LAND UTENOM EØS OG SØKERE SOM IKKE OPPFYLLER KRAVENE TIL AUTORISASJON SOM LEGE	18
Oversikt over krav til utenlandske leger som ønsker norsk autorisasjon	18
Hovedlinjer i godkjenningsrutinene for utenlandsk medisinsk eksamen	19
a. Immatriculering ved norsk universitet.....	19
b. Norskkunnskaper.....	19
c. Kurs i norsk medisinsk fagspråk.....	20
d. Medisinsk fagprøve.....	20
e. Forpraksis før tilleggs kurs	21
f. Tilleggs kurs for utenlandsmedisinere	21
g. Godkjenning av utenlandsk medisinsk eksamen	22
h. Turnustjeneste.....	23
i. Allmennpraktiserende leger.....	24
VII SPESIALISTGODKJENNING	25
Spesialistgodkjenning i henhold til EØS-avtalen	25
Spesialistgodkjenning i henhold til Overenskomst om felles nordisk arbeidsmarked for helsepersonell.....	26
Søkere som ikke omfattes av Nordisk overenskomst eller EØS-avtalen.....	26
De medisinske spesialiteter i Norge	26
Spesialistutdanningen i Norge.....	27
Utdanningsinstitusjonene.....	27
VIII PLIKTER OG RETTIGHETER VED LEGEVIRKSOMHET I NORGE	28

IX PRAKTISKE OPPLYSNINGER.....	30
Oppholds- og arbeidstillatelse.....	30
Søknad om lisens eller autorisasjon.....	30
Søknad om spesialistgodkjenning.....	31
Utdanningskrav i relasjon til norsk spesialistgodkjenning.....	31
Søknad på legestillinger.....	31
Økonomisk støtte til videre- og etterutdanning.....	31
Statens lånekasse for utdanning.....	32

VEDLEGG

- Vedlegg 1: Oversikt over aktuelle lover.....	33
- Vedlegg 2: Oversikt over aktuelle forskrifter.....	34
- Vedlegg 3: Oversikt over norske spesialiteter.....	35
- Vedlegg 4: Oversikt over alle spesialiteter i EØS-landene, herunder de som finnes i Norge.....	37
- Vedlegg 5: Oversikt over varigheten av spesialutdanninger som omfattes av EØS-avtalen.....	39
- Vedlegg 6: Nyttige adresser.....	41

I Innledning

Denne brosjyren gir en oversikt over de krav som stilles for offentlig godkjenning som lege i Norge (autorisasjon eller lisens) for søkere med utdanning fra andre land.

Målgrupper Målgruppen er i første rekke utenlandske leger og leger utdannet i utlandet, men oversikten antas også å kunne være nyttig for andre, som f.eks. private og offentlige arbeidsgivere, forvaltningsorganer, organisasjoner, foreninger m.fl.

Innhold Det redegjøres for de prosedyrer som gjelder for godkjenning av utenlandske medisinerutdanninger her i landet, herunder hvilke tilleggskrav som kan stilles bl.a. med hensyn til språkkunnskaper, tilleggstudanning og turnustjeneste.

Brosjyren gir en generell oversikt over de særlige vilkår for godkjenning som gjelder for søkere fra EØS og Norden gjennom EØS-avtalen og en egen nordisk avtale om felles arbeidsmarked for helsepersonell, (kap. III og IV). De tilleggskrav som ellers gjelder for utenlandske leger, gjennomgås punktvis, (kap. V og VI).*

Videre omhandles krav som stilles i tilknytning til godkjenning som spesialist, samt hovedtrekk ved spesialistutdanning her i landet, (kap. VII).

Det gis også en kortfattet oversikt over regler som gjelder for utøvelse av legevirkosomhet i Norge, f.eks. krav til sikkerhetsstillelse, taushetsplikt, helsemyndighetenes tilsyn m.m., (kap. VIII).

I kapittel IX gis en del praktiske opplysninger.

Videre inneholder brosjyren som vedlegg bl.a. oversikt over aktuelle lover og forskrifter, samt over medisinske spesialiteter som finnes her i landet og spesialiteter som omfattes av EØS-avtalen.

Først kan det imidlertid være behov for å se mer generelt på den norske godkjennings-ordningen, (kap. II).

* Note: EØS-avtalen, (Avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet), gjelder fra 1. januar 1994.

II Generelt om godkjenning som lege i Norge

Legeyrket er i Norge regulert ved offentlig godkjenningsordning. Godkjenning gis i form av lisens eller autorisasjon. Også spesialistvirksomhet er regulert. Det gis her en kortfattet oversikt over hovedtrekkene ved disse ordningene.

Medisinsk utdanning i Norge

Legeutdanningen i Norge er et adgangsbegrenset universitetsstudium, som tilbys ved universitetene i Oslo, Bergen, Tromsø og Trondheim. Det er normalt et 6-årig studium fram til embetseksamen, etterfulgt av 18 måneders praktisk tjeneste (turnus). Turnustjenesten skal bestå av en viss tid ved nærmere bestemte sykehusavdelinger og en viss tid i kommunehelsetjenesten, (kap. VI pkt.h).

Utenlandske medisinske studenter som ønsker å fortsette sitt studium i Norge, må søke ordinært opptak ved ett av de medisinske fakulteter. Søknadene vil bli vurdert individuelt. Studentene må oppfylle gjeldende krav til kunnskaper i engelsk og norsk.

Det vises for øvrig til adresselisten, (vedlegg 6).

Godkjenning som lege (autorisasjon, lisens)

**Autorisasjon
og lisens, gis
av helsemyndig-
hetene**

Offentlig godkjenning fra norske myndigheter er en forutsetning for å utøve virksomhet som lege i Norge. Dette gjelder også leger fra andre land i EØS. Den varige godkjenningen kalles autorisasjon. I mange tilfeller gis det først en foreløpig eller begrenset godkjenning, lisens, dersom søkeren må avlegge språkttest, gjennomføre praktisk tjeneste, tilleggsundervisning e.l. før vedkommende oppfyller vilkårene for varig autorisasjon.

Autorisasjon og lisens gis av Statens helsetilsyn frem til 1. juli 1994 og fra dette tidspunkt av Fylkeslegen i Oslo. Det vises til de følgende kapitler når det gjelder de nærmere krav som stilles.

Vedrørende vedlegg til en søknad om godkjenning, se kap. IX.

Spesialistutdanning i Norge

I samarbeid mellom helsemyndighetene, de medisinske fakulteter og Den norske lægeförening er det organisert utdanning i 42 godkjente medisinske spesialiteter. Utdanningen bygger på praksis i godkjente utdanningstillinger, en teoretisk kursutdanning og veiledede utdanningsprogrammer, (kap. VII).

Godkjenning som spesialist

Spesialistgodkjenning gis av Legeforeningen

Også virksomhet som spesialist i Norge forutsetter en særskilt norsk godkjenning. Slik godkjenning gis av Den norske lægeforening, etter delegert myndighet fra Sosial- og helsedepartementet. Det kreves norsk godkjenning som lege, og søkeren skal ellers fylle de vilkår som gjelder for vedkommende spesialitet. I kapittel VII vil det bli redegjort nærmere for kravene til spesialistgodkjenning.

Norsk spesialistgodkjenning er normalt et krav bl.a. for å få stilling som overlege her i landet.

Særlige regler for gjensidig godkjenning av søkere fra visse land

To internasjonale avtaler får direkte betydning for offentlig godkjenning som lege og som spesialist i Norge: Den nordiske arbeidsmarkedsavtalen for helsepersonell o.a. og Avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet, (EØS-avtalen).

Ulike regler for – norskutd. – nordiskutd. – EØS-utd.

EØS-avtalen gjelder også mellom de nordiske land. En nordisk avtale som er tilpasset EØS-avtalen, er likevel opprettholdt. Den kan få selvstendig betydning i en del situasjoner som ikke dekkes av EØS-avtalen, og gir i visse sammenhenger nordiske statsborgere en noe gunstigere stilling. Reglene i EØS-avtalen legges ellers til grunn, (kap. III).

Søkere fra land som omfattes av EØS-avtalen, herunder de nordiske land, kan oppnå autorisasjon som lege i Norge uten at det stilles krav om språktest, tilleggskurs eller lignende, forutsatt at de har diplom m.v. som oppfyller de minimumskrav EØS-avtalen fastsetter.

Søknad om norsk godkjenning for lege fra land utenom Norden og EØS, behandles i samsvar med det regelverk og den praksis som er utviklet her i landet.

Den nordiske arbeidsmarkedsavtalen for helsepersonell og EØS-avtalen regulerer også adgangen til spesialistgodkjenning i Norge på grunnlag av spesialistkompetanse oppnådd i annet EØS-land. Det forutsettes norsk autorisasjon som lege.

III Søkere fra EØS

Kapittelet omhandler kravene til norsk autorisasjon (varig godkjenning) for leger som er statsborgere i og utdannet i EØS, herunder nordiske land. Autorisasjon gis til søkere som oppfyller vilkårene etter EØS-avtalen, uten at det stilles formelle tilleggsvilkår om kurs i "nasjonale fag", turnustjeneste eller lignende. EØS-avtalen omfatter også regler om spesialistgodkjenning for leger og om en særskilt opplæring for allmennpraktiserende leger.

Felles arbeidsmarked

EØS-avtalen omfatter ved inngåelsen følgende 17 land: Belgia, Danmark, Finland, Frankrike, Hellas, Island, Italia, Irland, Luxemburg, Nederland, Norge, Portugal, Spania, Storbritannia, Sverige, Tyskland og Østerrike. Gjennom denne avtalen blir EFTA-landene knyttet til EUs indre marked. Fri bevegelighet for personer er ett av de grunnprinsipper som er nedfelt i EØS-avtalen.

Ikke krav om arbeids- og oppholdstillatelse

Det kreves ikke at en på forhånd har arbeids- og oppholdstillatelse for å etablere seg eller søke eller ta arbeid innen EØS. En kan fritt oppholde seg i landet i 3 måneder mens arbeid søkes. Det forutsettes imidlertid at en kan forsørge seg selv. Ved opphold ut over 3 måneder, skal det søkes om oppholdstillatelse. For den som har fått arbeid eller kan dokumentere å kunne forsørge seg selv, gis det oppholdstillatelse for 5 år av gangen, (kap. IX).

EØS-avtalen innebærer at EUs regelverk om gjensidig godkjenning av kompetansebevis m.m. kommer til anvendelse i avtalelandene, herunder regler om samordning av legeutdanningen og om gjensidig godkjenning av kvalifikasjonsbevis for leger.

Statsborgerskap Utdanningsland

Disse godkjenningsreglene i EØS-avtalen gjelder for søkere med statsborgerskap i og utdanning fra land innen EØS.

Autorisasjon

Søknad om autorisasjon som lege i Norge vedlagt nødvendige eksamenspapirer m.m., sendes Statens helsetilsyn, (fra 1. juli 1994 fylkeslegen i Oslo), som kan gi slik godkjenning.

Godkjenning som lege

Autorisasjon som lege (varig godkjenning) gis til søkere som har diplom som lege m.v. som er angitt i direktiv 75/362/EØF (erstattes av direktiv 93/16/EØF). For praktiske opplysninger om søknad, vedlegg m.m., vises det til kap. IX.

Minimumskrav

Det stilles visse minimumskrav til innhold og varighet av utdanningen. Krav til grunnutdanningen er minimum 6 år eller 5500 timer. Legeutdanning i EØS-landene forutsettes å oppfylle disse kravene.

Direktivet angir også hvilken utdanning det enkelte avtaleland har for sine leger, f.eks. hvor det kreves turnustjeneste m.m.

**Forenklet
godkjennings-
prosedyre**

Den enkelte søker skal oppfylle disse kravene for å få godkjenning i medhold av EØS-avtalen. Dersom vilkårene er oppfylt, skal godkjenning som utgangspunkt gis uten at det gjøres nærmere vurdering av om utdanningen er likeverdig med norsk utdanning. Det skal heller ikke stilles krav om tilleggskvalifikasjoner.

**“Eldre”
utdanning**

Søkere som har avlagt avsluttende eksamen eller påbegynt utdanning før direktivet er gjennomført i hjemlandet, skal fremlegge attest for at utdanningen oppfyller kravene i nevnte direktiv. Eventuelt må søkeren dokumentere faktisk og rettmessig å ha utøvd virksomhet som lege i minst 3 år av de siste 5 år før attesten ble utstedt. For søkere som ikke oppfyller disse kravene, vises det til kap. VI.

**Utdanning fra
tredjeland**

Som nevnt omfatter de særskilte godkjenningsreglene i EØS-avtalen ikke utdanning oppnådd i et tredjeland, dvs. stat utenfor EØS, selv om søkeren har fått utdanningen godkjent i et annet land innenfor EØS.

**Statsborgere fra
tredjeland**

Videre kan ikke statsborgere fra land utenfor EØS påberope seg slik automatisk godkjenning, selv om de har oppnådd sin utdanning i EØS.

Når det gjelder statsborgere fra Luxembourg og Island, som ikke har et fullt utbygd utdanningstilbud for leger, gis norsk godkjenning til søkere som har tatt henholdsvis legeutdanning eller allmennlege- eller spesialistutdanningen i tredjeland. Det forutsettes at utdanningen er godkjent i hjemlandet.

Lisens

**Lisens
(midlertidig
godkjenning)**

Lisens (begrenset godkjenning) vil vanligvis ikke være aktuelt for ferdig utdannede leger fra andre EØS-land, ettersom de vil kunne oppnå autorisasjon i Norge uten at det stilles tilleggskrav. Det kan likevel være aktuelt med lisens dersom en lege utdannet innen EØS ikke fyller vilkårene til norsk autorisasjon, f.eks. fordi vedkommende ikke har fullført den turnustjeneste som kreves i hjemlandet. Det kan da i visse tilfeller gis midlertidig lisens i Norge for gjennomføring av praktisk tjeneste her i landet (kap. V). Lisens gis for et begrenset tidsrom og for en bestemt tjeneste eller stilling.

Allmennpraktiserende leger. Gjelder fra 1. januar 1995

Fra 1. januar 1995 vil autorisasjon som lege ikke omfatte retten til å drive selvstendig virksomhet som allmennpraktiserende lege med refusjon fra folketrygden. For den som vil etablere slik praksis etter dette tidspunkt, vil det

Praktisk opplæring

kreves et tilleggsdokument – en særlig godkjenning fra helsemyndighetene. Dette er en konsekvens av reglene om en særlig opplæring til allmennpraktiserende leger, som omfattes av EØS-avtalen.

Tillatelse til å drive slik virksomhet gis til leger som har oppnådd norsk autorisasjon og som har diplom eller lignende som nevnt i direktiv 86/457/EØF, (erstattes av direktiv 93/16/EØF). Til dette kreves en toårig opplæring som skal være vesentlig praktisk rettet, etter avsluttet medisinerutdanning. Denne tilleggsqualifikasjonen er ikke å anse som en spesialitet.

I Norge vil allmennlegeopplæringen bestå av et valgfritt 6 måneders tillegg til den alminnelige 18 måneders turnustjenesten, som er et vilkår for autorisasjon. Tilleggspraksisen vil kunne avtjenes innenfor et hvilket som helst medisinsk fagområde.

Spesialistgodkjenning

Godkjenning som spesialist

Godkjenning som spesialist i Norge gis av Den norske lægeforening. Spesialistgodkjenning gis til søkere som har oppnådd norsk autorisasjon som leger, og som har gjennomført full spesialistutdanning i et annet EØS-land.

En spesialitetsutdanning fra et land utenfor EØS som har ført til godkjenning i et EØS-land, gir ikke uten videre krav på godkjenning av spesialiteten i andre EØS-land.

De spesialiteter som godkjennes gjensidig innen EØS, fremgår av direktiv 75/362/EØF, (erstattes av direktiv 93/16/EØF). Det er særskilte bestemmelser om spesialiteter som er felles for hele EØS og for spesialiteter som er felles for minst to land. Norsk spesialistgodkjenning gis bare dersom vedkommende spesialitet finnes i Norge.

EØS-avtalen angir hvilken minimumsvarighet de ulike spesialistutdanninger skal ha for å oppfylle vilkårene for godkjenning, (direktiv 75/363/EØF, som erstattes av direktiv 93/16/EØF).

“Eldre” spesialistutdanning

Søkere som har gjennomført eller påbegynt spesialistutdanning før direktivet er gjennomført i hjemlandet, skal fremlegge attest enten for at utdanningen oppfyller kravene i direktivet, eller for faktisk og rettmessig å ha utøvd virksomhet som spesialist i en nærmere bestemt periode.

Søkere som ønsker godkjenning innen norske spesialiteter som ikke er nevnt i direktivet, eller som ikke er godkjent i søkers hjemland/siste oppholdsland, må oppfylle de krav som stilles til denne spesialiteten i Norge.

Det skal da likevel tas hensyn til utdanningsperioder bekreftet ved diplom eller lignende som søkeren har fullført i hjemlandet, såfremt disse er i samsvar med de krav som stilles her i landet.

Se også om spesialistutdanning i kap. VII.

Som vedlegg gis en oversikt over de spesialitetene som omfattes av EØS-avtalen og krav til tjenestetid/utdanningstid.

Språkkunnskaper m.m.

Språk- kunnskaper

EØS-avtalen innebærer at det for leger fra EØS-land ikke lenger vil bli stilt formelle krav til språkkunnskaper som vilkår for offentlig godkjenning som lege. Arbeidsgivere, herunder private og offentlige sykehuseiere, kan imidlertid stille krav til ferdigheter i norsk språk i forbindelse med tilsetting.

Tilfredsstillende norskkunnskaper må anses nødvendig for kommunikasjon med pasienter, pårørende og med annet helsepersonell, og for å kunne drive forsvarlig legevirkosomhet her i landet. Utenlandske leger som skal utøve legeyrket i Norge, oppfordres derfor til å skaffe seg tilfredsstillende kunnskaper i norsk.

Det anbefales også å delta i opplæring i særlige "nasjonale fag" (rettsmedisin, reseptlære m.m.) selv om det ikke stilles formelt krav om dette for kandidater fra EØS. Undervisningen i de nasjonale fag er en del av tilleggskurset for utenlandsmedisinere. Undervisningen gis ved universitetene i Oslo og Bergen.

Opplysninger om språkopplæring og andre undervisningstilbud finnes i kap. VI.

Norsk lov gjelder for utøvelse av legevirkosomhet

Utøvelse av legevirkosomhet

EØS-avtalens legedirektiv har først og fremst betydning for hva som kreves for å oppnå godkjenning som lege. Den som skal utøve legeyrket her i landet, må på vanlig måte innrette seg etter de norske regler som gjelder for dette, herunder tilsyn av offentlige helsemyndigheter, krav til forsvarlig legevirkosomhet m.m. (Se nærmere om dette i kap. VIII).

IV Søkere fra nordiske land

Nordiske leger omfattes av godkjenningsreglene i EØS-avtalen. Det foreligger også en særskilt nordisk arbeidsmarkedsavtale som får betydning for nordiske statsborgere i visse situasjoner. Dette gjelder særlig for:

- utdanning oppnådd utenfor EØS (tredjeland)
- spesialiteter som ikke uten videre godkjennes innen EØS, men som godkjennes gjensidig mellom to eller flere nordiske land
- "eldre" utdanninger som må suppleres med yrkespraksis for å godkjennes etter EØS-avtalen.

For nordiske statsborgere gjelder en overenskomst om felles nordisk arbeidsmarked for helsepersonell o.a., herunder også leger. Denne avtalen gjelder mellom Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige.

EØS-avtalen gjelder innen Norden

Ettersom EØS-avtalen omfatter alle de nordiske land, får den særskilte nordiske ordningen mindre betydning etter at EØS-avtalen er trådt i kraft. EØS-avtalens bestemmelser om godkjenning som lege og som spesialist, legges nå til grunn innen Norden. Fra 1. januar 1995 gjelder også reglene om en særskilt opplæring til allmennpraktiserende leger.

EØS-avtalen innebærer bl.a. at det ikke lenger formelt stilles krav til kjennskap til relevant nasjonal lovgivning m.m. i tilknytning til godkjenningen.

For søkere som er statsborger i og som er fullt kvalifisert som lege i et annet nordisk land, vil det ikke lenger være nødvendig med midlertidig lisens i Norge. Disse vil kunne oppnå norsk autorisasjon direkte. Ønsker legen å utføre den praktiske tjenesten i Norge, vil det være nødvendig med midlertidig lisens (lisens og turnustjeneste, kap. V og kap. VI pkt. h).

Det vises til kap. III om EØS-reglene og til kap. VII om spesialist-godkjenning.

Nordisk avtale gjelder på visse områder

Den nordiske avtalen er blitt endret i tilknytning til EØS-avtalen, og en ny revidert nordisk overenskomst gjelder fra samme tidspunkt som EØS-avtalen. Denne vil bl.a. få betydning i en del situasjoner som ikke dekkes av EØS-avtalen.

Tredjeland

En vil innen Norden kunne få godkjent utdanning oppnådd i tredjeland, dvs. land utenfor Norden eller EØS. Nordiske borgere som har tatt legeutdanning i et tredjeland og oppnådd autorisasjon/legitimasjon i ett nordisk land, har også krav på å få slik godkjenning i de øvrige nordiske land. Det samme gjelder for spesialistutdanning fra tredjeland, som er godkjent i ett nordisk land.

**Nordiske
spesialiteter**

Videre kan eventuelt visse medisinske spesialiteter som finnes i to eller flere nordiske land, men som ikke omfattes av EØS-avtalen, godkjennes gjensidig mellom nordiske land hvor vedkommende spesialitet finnes.

**“Eldre”
spesialist-
utdanning**

“Eldre” spesialistutdanning som ikke fyller betingelsene i EØS-avtalen, kan godkjennes innen Norden uten slike krav til yrkespraksis som EØS-avtalen stiller.

Grenselisens

Særregelen i den norske legeloven om såkalt grenselisens, er opprettholdt. Det vil si at offentlig lege i finsk eller svensk legedistrikt som grenser til Norge, kan utøve legevirkosomhet i tilgrensende norsk legedistrikt uten norsk autorisasjon eller lisens.

V Midlertidig godkjenning – lisens som lege i Norge

Midlertidig lisens for legevirkosomhet kan gis til utenlandske leger som ikke oppfyller vilkårene for norsk autorisasjon, til medisinske studenter og til turnuskandidater. Søknad om midlertidig lisens sendes Statens helsetilsyn (fra 1. juli 1994 Fylkeslegen i Oslo), vedlagt bekreftede attester på et nordisk språk eller engelsk. Lisens gis ikke med tilbakevirkende kraft.

Som nevnt tidligere vil leger fra EØS, herunder Norden, vanligvis kunne få norsk autorisasjon uten å gå veien om forutgående lisens, forutsatt at de er fullt kvalifiserte leger i hjemlandet. For andre søkere vil det først være aktuelt å søke om midlertidig godkjenning – lisens.

Generelle opplysninger

Lisens kan gis til:

- leger fra EØS som ikke er fullt kvalifisert som lege i hjemlandet og leger fra land utenom EØS
- medisinske studenter fra visse land
- turnuskandidater

Lisens knyttes til en bestemt stilling og gis for inntil 12 måneder, med mulighet til forlengelse. En forutsetning for at søknad om lisens skal tas opp til vurdering, er bl.a. at vedkommende fyller kravet til kunnskaper i norsk og har oppnådd ledig vikariat ved norsk sykehus.

Om kravet til kunnskaper i norsk, se kap. VI.

Leger utdannet i andre land

Leger som ikke godkjennes etter EØS-avtalen

Første gangs søknad om lisens må bl.a. inneholde eksamensvitnemål m.v. samt dokumentasjon på tjeneste, herunder eventuell utført turnustjeneste. Det må angis hvilket tidsrom søknaden gjelder for, ved hvilket sykehus/avdeling tjenesten skal utføres og hvilken funksjon vedkommende skal ha. Kunnskaper i norsk må dokumenteres, og statsborgerskap må bekreftes ved f.eks. kopi av pass.

Leger som har sine originaldokumenter utstedt på andre språk enn engelsk eller et nordisk språk, må få oversatt eksamensvitnemål og attester til norsk her i landet.

Spørsmålet om hvorvidt søkeren antas å ha den nødvendige faglige kyndighet for den aktuelle stilling, forelegges Utvalget for lisenssaker og utenlandsmedisinere, Det medisinske fakultet, Universitetet i Oslo, (kap. VI pkt. e, siste avsnitt).

Søkere med medisinsk utdanning fra land utenfor Vest-Europa, USA eller Canada, kan pålegges å gjennomgå fagspråkkurset og avlegge fagprøven

(flervalgsprøve) før lisens blir gitt, (kap. VI pkt. b, c og d).

Tilleggs- utdanning

Som nevnt foran, gis midlertidig lisens kun for et begrenset tidsrom. Utenlandske leger må etter ca 12 måneders tjeneste (forpraksis) gjennomgå nødvendig tilleggsutdanning ved norsk universitet. Vedkommende vil deretter av universitetsmyndighetene kunne få sin utenlandske utdanning anerkjent som faglig jevn god med norsk medisinsk eksamen.

Forpraksis forut for tilleggskurset er minst 12 måneder med midlertidig lisens i legestilling ved norsk sykehus.

Nærmere opplysninger om tilleggskurset fås ved henvendelse til Sekretariatet for utenlandsmedisinere, Universitetet i Oslo, eller til Det medisinske fakultet, Universitetet i Bergen, (kap. VI pkt. f).

Etter avlagte og beståtte tilleggsprøver må nødvendig turnustjeneste utføres. Turnustjenesten administreres av Statens helsetilsyn (fra 1. juli 1994 Fylkeslegen i Oslo), og vurderes særskilt i hvert enkelt tilfelle (kap. VI, pkt. h).

Medisinske studenter

Medisinske stu- denter fra EØS

Medisinske studenter som er statsborgere i ett av de øvrige nordiske land eller EØS-land, kan i en viss utstrekning oppnå midlertidig tillatelse til å utøve legevirkosomhet i Norge. I tillegg til de generelle språkkrav forutsettes:

- oppnådd vikariat ved norsk sykehus
- dokumentasjon på gjennomgått eksamen i alle prekliniske fag og bekref- telse fra lærestedet om at det gjenstår 1 år eller mindre til slutteksamen.

Det blir bare gitt tillatelse til å tjenestegjøre som underordnet sykehuslege. Lisensen omfatter ikke praksis som vikar for lege utenfor sykehus eller adgang til å delta i kommunal eller privat legevaktordning.

Midlertidig lisens gis ikke med tilbakevirkende kraft.

Ledige legestillinger

Helsemyndighetene har ikke oversikt over ledige legestillinger i Norge. Ledige stillinger kunngjøres i Tidsskrift for Den norske lægeforening. Sykehuseiere er ikke forpliktet til å lyse ut ledige vikariater av inntil 6 måneders varighet. Forespørsler om eventuelle ledige korttids-vikariater kan derfor stiles til det enkelte sykehus/avdeling.

Turnuskandidater

Turnustjeneste

I forbindelse med utførelse av den medisinske turnustjenesten, utstedes et særskilt turnuslisens-dokument. Dokumentet utstedes av Statens helsetilsyn (fra 1. juli 1994 Fylkeslegen i Oslo), og sendes til det aktuelle tjenestestedet.

VI Søkere fra land utenom EØS og søkere som ikke oppfyller kravene til autorisasjon som lege i Norge

Søkere fra land utenfor EØS og søkere som ikke fyller kravene for godkjenning i henhold til EØS-avtalen, må gjennomgå visse tilleggskurs, prøver m.m. før norsk autorisasjon kan oppnås. Kravene vil variere med den enkelte søkers bakgrunn og vil være gjenstand for individuell vurdering. I dette kapitlet gjennomgås de enkelte ledd i tilleggsutdanningen.

Akademisk godkjenning

Oversikt over krav til utenlandske leger som ønsker norsk autorisasjon

Utenlandske leger som ikke fyller vilkårene angitt i direktiv 75/362/EØF (erstattes av direktiv 93/16/EØF) vil ikke uten videre oppnå norsk autorisasjon. Disse legene må få sin utenlandske medisinske eksamen godkjent som faglig jevngrad med norsk medisinsk eksamen av universitetesmyndighetene og må deretter gjennomføre turnustjeneste. Etter dette kan de søke helsemyndighetene om autorisasjon.

Krav til godkjenning av utenlandsk medisinsk eksamen er fastsatt i et særskilt reglement. De medisinske fakulteter i Oslo og Bergen er gitt myndighet til slik godkjenning.

Krav som stilles til kandidaten før universitetet godkjenner utenlandsk medisinsk eksamen:

- prøve i norsk språk
- kurs i norsk medisinsk fagspråk
- medisinsk fagprøve i 9 kliniske fag
- obligatorisk forpraksis ved norsk sykehusavdeling
- prøve ved universitetet i de kliniske eksamensfag som kandidaten ikke er prøvet i til sin utenlandske eksamen
- nødvendig kjennskap til praktisk/klinisk medisin. Dette godtgjøres ved klinisk prøve eller praktisk arbeid, dersom ikke fakultetet på annen måte finner at kandidaten fyller kravene
- tilleggskurs for utenlandsmedisinere ved Universitetet i Oslo eller Bergen.

Mer informasjon om disse kravene finnes nedenfor i dette kapitlet.

Individuell vurdering

Den enkelte kandidats medisinske eksamen vurderes individuelt på grunnlag av utdanningens lengde og innhold. I tillegg til de obligatoriske krav som stilles til bl.a. norskkunnskaper, fagprøve og forpraksis, kan det stilles særskilte krav til tilleggsundervisning og eksamener til den enkelte kandidat.

Når den utenlandske eksamen er godkjent som faglig jevngrad med norsk medisinsk eksamen, må legen utføre nødvendig turnustjeneste som anvist av Statens helsetilsyn (fra 1. juli 1994 Fylkeslegen i Oslo). Deretter kan det søkes om autorisasjon.

Hovedlinjer i godkjenningsrutinene for utenlandsk medisinsk eksamen

Utenlandske leger som ønsker sin medisinske eksamen vurdert og godkjent av norsk universitetsmyndighet, må ta kontakt med Det medisinske fakultet i Oslo eller Bergen. Vitnemål og diplomer fra utenlandsk lærested må fremlegges. Det forutsettes at kandidaten har oppholdstillatelse i Norge.

Immatrikulering

a. Immatrikulering ved norsk universitet

Søkere til det medisinske fagspråkkurset, den medisinske fagprøven og/eller tilleggskurset for utenlandsmedisinere, må være immatrikulert ved norsk universitet eller høyskole før kursstart.

Kursdeltakere som tidligere ikke er immatrikulert, vil bli immatrikulert i forbindelse med opptak til kurs/eksamen. Semesteravgift må betales for det/de semestre kandidaten følger kurs/avlegger eksamen ved universitetet. Semesteravgiften ved Universitetet i Oslo er ca. kr. 400,- (1993).

b. Norskkunnskaper

Norsk-kunnskaper

Utenlandske leger må ha bestått eksamen i norsk trinn III ved norsk universitet eller en særskilt test i norsk for fremmedspråklige ("Bergenstesten") før tilleggsutdanning kan tilbys. Dette kravet må også være oppfylt før legen kan søke om midlertidig lisens. Kandidater med nordisk (unntatt finsk) morsmål omfattes ikke av krav til norskkunnskaper.

Det finnes følgende alternativer for å følge undervisning og avlegge eksamen i norsk:

Kurs og eksamen norsk trinn III

Norskkurs ved norsk universitetet Norsk trinn III

Hver høst og vår arrangeres det norskkurs ved universitetene i Oslo, Bergen og Trondheim. For opptak til de ordinære norskkursene må kandidatene ha oppholdstillatelse i Norge. Krav til bestått eksamen, norsk trinn III, er minimum karakteren 3,0 både i skriftlig og i muntlig (1993).

Ved universitetene i Oslo og Bergen arrangeres også sommerkurs.

Søknadsskjema og informasjon om norskkurs fås ved det enkelte universitet, se adresselisten bak.

Norskkurs/Test i norsk for fremmedspråklige

Andre norskkurs

Det arrangeres også norskkurs bl.a. ved Rosenhoff skole, Oslo, Folkeuniversitetet og AOF (Arbeidernes opplysningsforbund). Etter slike

kurs må kandidatene avlegge en særskilt norsktest ("Bergenstesten") som arrangeres av Folkeuniversitetet i samarbeid med Universitetet i Bergen.

Test i norsk

Kandidater som på forhånd har gode kunnskaper i norsk, behøver ikke å følge kurs før de avlegger testen.

Norsktesten måler lytteforståelse, leseforståelse, skriftlig ferdighet, kjennskap til ord og uttrykk og språklig korrekthet.

Nedre grense for bestått test (tilsvarende norsk trinn III) er 500 poeng både skriftlig og muntlig (1993).

Teststeder er Oslo, Kristiansand, Stavanger, Bergen, Trondheim, Bodø og Tromsø.

For nærmere informasjon og påmelding til testen henvises det til Folkeuniversitetet/ Norsk språktest.

c. Kurs i norsk medisinsk fagspråk

Medisinsk fagspråkkurs

Utenlandske leger som omfattes av krav til eksamen i norsk, må gjennomgå og bestå kurs i norsk medisinsk fagspråk. Opptak til fagspråkkurset er betinget av at eksamen i norsk – trinn III eller tilsvarende – er bestått før kursstart.

Kandidater som har fast oppholdstillatelse i Norge og som ikke har avlagt eksamen i norsk før opptak til fagspråkkurset, kan unntaksvis fremstille seg til en norsktest dagen før fagspråkkurset starter. Testen tilsvarende eksamen norsk trinn III.

Det medisinske fagspråkkurset arrangeres for tiden 3 ganger i året: august, desember og januar – og bare ved Universitetet i Oslo.

Fagspråkkurset består av både brevkurs og gruppeundervisning. Brevkurset inneholder oppgaver som må være tilfredsstillende besvart før kursstart.

Gruppeundervisningen går over 2 1/2 uke og dertil en dag til eksamen.

Søknadsfrister

Søknadsfristen til fagspråkkurset er den samme som for tilleggskurset; 15. mai for kurs i august og 15. september for kurs i desember og januar. Kursavgiften er for tiden kr. 1.650,- (1994).

d. Medisinsk fagprøve

Medisinsk fagprøve

Kandidater med medisinsk eksamen fra land utenom Vest-Europa må avlegge en medisinsk fagprøve. Prøven er en flervalgsprøve og består av 65 spør-

mål. Spørsmålene er fordelt på følgende måte: 15 spørsmål fra hvert av hovedområdene indremedisin og kirurgi og 5 spørsmål fra hvert av områdene øre-nese-halssykdommer, øyesykdommer, nevrologi, barnesykdommer/-pediatri, fødselshjelp og kvinnesykdommer, psykiatri og klinisk farmakologi.

Kandidater med medisinsk eksamen fra USA/Canada og Australia blir vanligvis fritatt for fagprøven. Kandidater med spesialistutdanning tilsvarende norske krav og/eller særlig lang arbeidserfaring, kan søke fritak fra prøven.

Søknad om fritak fra fagprøven vil ikke bli vurdert før det foreligger tjenesteuttalelse fra norsk sykehusavdeling.

Søknadsfrister

Gjeldende krav til eksamen i norsk må være oppfylt og fagspråkkurset gjennomgått, før fagprøven kan avlegges. Fagprøven arrangeres vanligvis i april (søknadsfrist 1. februar) og oktober (søknadsfrist 1. september).

Forpraksis med midlertidig lisens

e. Forpraksis før tilleggskurs

Utenlandske leger må arbeide i minst 12 måneder ved norsk sykehusavdeling før de kan søke opptak til tilleggskurset, (pkt. f). Denne tjenesten må ikke forveksles med den turnustjeneste som helsemyndighetene pålegger etter at den utenlandske eksamen er godkjent av universitetsmyndighet, (pkt.h.).

Forpraksis før tilleggskurset skal være lønnet legearbeid med midlertidig lisens ved klinisk sykehusavdeling. Minst 6 måneder av tjenesten må finne sted ved indremedisinsk, kirurgisk, gynekologisk eller pediatrik avdeling. Kandidaten må selv skaffe seg tilsagn om arbeid (samt arbeids- og oppholdstillatelse) før hun/han kan søke Statens helsetilsyn om midlertidig lisens, (kap. V). Krav til norskkunnskaper må være oppfylt før midlertidig lisens kan vurderes.

“Utvalget for lisenssaker og utenlandsmedisinere” ved Det medisinske fakultet i Oslo er rådgivende organ for Statens helsetilsyn i spørsmål om midlertidig lisens til utenlandske leger. Etter råd fra utvalget kan helsemyndighetene kreve at fagspråkkurs og fagprøve er bestått før førstegangs midlertidig lisens innvilges. Det kan også gi begrenset lisens med krav om at disse kurs/prøver avlegges ved første anledning.

Tilleggskurs

f. Tilleggskurs for utenlandsmedisinere

Før endelig godkjenning av utenlandsk medisinsk eksamen kan finne sted, må kandidatene gjennomgå tilleggskurs for utenlandsmedisinere. Slike kurs arrangeres ved Universitetene i Oslo og Bergen.

Kandidater som søker opptak til tilleggskurset, må ha bestått fagspråkkurs og eventuelt fagprøve, samt ha fullført obligatorisk forpraksis før kurset starter.

Særskilte krav Ved opptak til tilleggskurset vil det bli vurdert om kandidaten fyller de krav som stilles til kjennskap til praktisk/klinisk medisin. I særlige tilfeller kan kandidaten bli pålagt undervisning/hospitanttjeneste og klinisk eksamen i kirurgi og/eller indremedisin.

Klinisk eksamen i "små" fag Det kreves avlagt prøver i ØNH-sykdommer, øyesykdommer, hudsykdommer og nevrologi, dersom kandidaten ikke har avlagt klinisk eksamen i disse fagene ved det utenlandske lærested. Kandidaten må i løpet av sin utdanning ha deltatt aktivt ved minst 3 fødsler.

Tilleggskurs ved Universitetet i Oslo

Tilleggskurs Undervisningen under tilleggskurset ved Universitetet i Oslo er obligatorisk og varer i ca. 5 uker. Deretter følger 1 uke med eksamener. Tilleggskurset holdes 2 ganger pr år. Vårkurset begynner ca. 10. januar (søknadsfrist 15. september året før). Høstkurset begynner ca. 20. august (søknadsfrist 15. mai). Svar på søknaden sendes ut ca. 3 uker etter søknadsfristen.

Søknadsfrist

I tilleggskurset inngår undervisning i røntgen-diagnostikk, blodtypekurs og BCG-kurs. Videre undervises det i "De nasjonale fag": Sosialmedisin, forebyggende medisin, rettspsykiatri, rettsmedisin og reseptlære.

"De nasjonale fag"

Undervisningen i "De nasjonale fag" er også et tilbud til EØS-legger som ønsker bedre kjennskap til norsk regelverk. Undervisningen i disse fagene legges så langt det er mulig til de 2-3 siste ukene av kurset. All undervisning under tilleggskurset foregår på norsk.

Nærmere opplysninger om tilleggskurset ved Universitetet i Oslo fås ved henvendelse til Sekretariatet for utenlandsmedisinere.

Tilleggskurs ved universitetet i Bergen

Det medisinske fakultet ved Universitetet i Bergen arrangerer tilleggskurs én gang i året, med start ca. 20. oktober (søknadsfrist 1. august) dersom det melder seg mer enn 10 deltakere. Kurset er begrenset til 20 deltakere.

Nærmere opplysninger fås ved henvendelse til Universitetet i Bergen.

g. Godkjenning av utenlandsk medisinsk eksamen

Når tilleggskurset er bestått og eventuelle tilleggskrav er oppfylt, vil fakultetene godkjenne den utenlandske medisinske eksamen som faglig jevn god med norsk medisinsk eksamen.

h. Turnustjeneste

Kandidater som har fått sin medisinske eksamen faglig godkjent av universitetsmyndighetene, må som hovedregel utføre obligatorisk turnustjeneste før de kan oppnå autorisasjon som lege i Norge.

Hvem må avtjene turnustjeneste?

EØS Som tidligere nevnt er det ikke krav om turnustjeneste i Norge for leger som er utdannet i og statsborgere i EØS-land, og som oppfyller kravene til godkjenning etter direktiv 75/362/EØF (erstattes av direktiv 93/16/EØF).

Søkere fra EØS som ikke oppfyller kravene til norsk autorisasjon fordi de ikke har nødvendig praktisk tjeneste fra hjemlandet/utdanningslandet, har ikke krav på turnusplass i Norge. Det vil bli vurdert i det enkelte tilfelle om slik plass kan tilbys.

Andre land Søkere fra land utenom EØS må som hovedregel – etter at deres utenlandske eksamen er anerkjent som faglig jevngod av universitetsmyndighetene – utføre turnustjeneste i Norge før norsk autorisasjon gis.

Innholdet i turnustjenesten

Norsk turnustjeneste består av følgende elementer:

a) 6 måneders tjeneste ved kirurgisk avdeling og
6 måneders tjeneste ved medisinsk avdeling ved sykehus,

Sykehus eller

b) 4 måneders tjeneste ved generell kirurgisk avdeling,
4 måneders tjeneste ved generell medisinsk avdeling og
i alt 4 måneders tjeneste ved en eller flere godkjente spesialavdelinger

**Kommune-
helsetjeneste**

og
c) 6 måneders tjeneste i kommunehelsetjenesten.

Turnustjenesten skal utføres i sammenheng og under faglig veiledning og tilsyn av overordnet lege.

**Etter medisinsk
eksamen**

Når turnustjeneste utføres

Som hovedregel skal turnustjeneste utføres etter bestått medisinsk eksamen i Norge, eller etter at norske universitetsmyndigheter har godkjent den utenlandske eksamenen som faglig jevngod med norsk medisinsk eksamen.

Det kan etter særskilt søknad samtykkes i utsettelse og/eller avbrudd når det etter forholdene anses rimelig.

**Søknad til
helsemyndig-
hetene**

Turnustjenesten administreres av Statens helsetilsyn frem til 1. juli 1994, deretter av Fylkeslegen i Oslo. Kandidater som skal delta i fordelingen, må sende særskilt søknad om deltakelse. Turnustjeneste påbegynnes 15. januar og 15. juli hvert år med frist for påmelding ca. 9 måneder før.

**Allmenn-
praktiserende
leger**

i. Allmennpraktiserende leger

Fra 1. januar 1995 vil turnustjeneste som nevnt foran ikke være tilstrekkelig for leger som vil drive selvstendig allmennlegepraksis med refusjon fra folke-trygden. For slik virksomhet vil det da kreves en særskilt attest utstedt av helsemyndighetene, i tillegg til autorisasjonen. Slik attest oppnås etter ytterligere 6 måneders valgfri, men veiledet praktisk tjeneste i tillegg til turnustjenesten. Denne oppfølgingen gir ikke spesialiststatus.

VII *Spesialistgodkjenning*

EØS-avtalens bestemmelser om gjensidig godkjenning av medisinske spesialiteter dekker de fleste spesialiteter i Norge. Nordiske statsborgere med nordisk spesialistgodkjenning kan i tillegg få godkjent ytterligere spesialiteter i henhold til en særskilt nordisk overenskomst. Søkere som ikke omfattes av EØS-avtalen, eller den nordiske avtalen for helsepersonell, må tilfredsstillende de alminnelige norske krav til spesialistgodkjenning. Kapittelet inneholder en nærmere omtale av disse godkjenningsordningene og av hovedtrekkene for spesialistutdanningen her i landet.

Søknad Søknad om norsk spesialistgodkjenning sendes Den norske lægeforening, som har fått delegert myndighet til slik godkjenning. Det finnes et eget skjema for dette.

Spesialistgodkjenning forutsetter norsk aut.

Norsk spesialistgodkjenning forutsetter autorisasjon som lege i Norge.

Det stilles ulike krav til supplerende tjeneste avhengig av statsborgerskap og hvor spesialistutdanningen er gjennomført. Både EØS-avtalen og den nordiske avtalen inneholder regler om gjensidig godkjenning av spesialistkompetanse (se under).

Krav til overlegestilling

Det er normalt nødvendig med norsk spesialistgodkjenning for å bli tilsatt i overlegestillinger ved norske sykehus og for å ha rett til spesialisttakster fra Rikstrygdeverket.

Refusjon fra Folketrygden i spesialistpraksis forutsetter ledig hjemmel for etablering av praksis. Ledige hjemler blir kunngjort i Tidsskrift for Den norske lægeforening.

Gjensidig godkjenning under visse forutsetninger

Spesialistgodkjenning i henhold til EØS-avtalen

Norsk spesialistgodkjenning gis til EØS-borgere med utdanning innen EØS som oppfyller kravene til spesialistkompetanse i direktivene 75/362/EØF og 75/363/EØF (erstattes av direktiv 93/16/EØF).

Direktivene angir spesialiteter som finnes i alle land som omfattes av EØS, og hvordan korresponderende spesialiteter betegnes i de enkelte land. Videre angis spesialiteter som kan kreves godkjent forutsatt at de finnes i vertslandet. Oversikt over hvilke spesialiteter som omfattes av EØS-avtalen og hvilke spesialiteter som finnes i Norge, er tatt inn som vedlegg.

Hvis spesialistutdanningen er gjennomført eller påbegynt før direktivet er trådt i kraft i søkerens hjemland eller utdanningslandet, skal søkeren fremlegge attest på at utdanningen oppfyller kravene i direktivet, eller at han/hun faktisk og lovlig har utøvet virksomhet i et nærmere bestemt tidsrom.

Spesialistgodkjenning i henhold til Overenskomst om felles nordisk arbeidsmarked for helsepersonell o.a.

Nordisk overenskomst

EØS-avtalen gjelder også mellom de nordiske landene. I tillegg gjelder den nordiske overenskomsten som i visse tilfeller gir ytterligere rettigheter for nordiske statsborgere. Etter denne overenskomsten vil en nordisk statsborger som har fått spesialistgodkjenning i ett av de nordiske land, ha rett til samme godkjenning i et annet nordisk land. Spesialiteter utover de som er omfattet av EØS-avtalen, vil derfor kunne godkjennes mellom de nordiske landene.

Gjensidig godkjenning utover EØS-avtalen

I tillegg til at vedkommende skal ha autorisasjon som lege, er det en forutsetning for spesialistgodkjenning i Norge at fagområdet er godkjent som spesialitet i Norge og at spesialiteten i de to land har samme innhold.

Søkere som ikke omfattes av Nordisk overenskomst eller EØS-avtalen

Krav til tilleggsutdanning

Spesialistutdanning fra land utenfor EØS og utdanning som ikke tilfredsstiller kravene etter nevnte direktiv, vil bli vurdert individuelt med tanke på norsk spesialistgodkjenning. De norske spesialistkravene må oppfylles.

Når det søkes om spesialistgodkjenning i Norge på grunnlag av tjeneste både i land utenfor EØS og i Norge, bør minst halvparten av den tjenesten som kreves, være utført i Norge. Tjeneste i annet nordisk land godkjennes likevel på linje med tjeneste i Norge, forutsatt at den er utført ved godkjent utdanningsinstitusjon og ellers er i samsvar med norske spesialistregler.

Minimum 1 år av spesialistutdanningen skal være gjennomført i Norge uansett hvor i utlandet den øvrige tjeneste er utført.

De medisinske spesialiteter i Norge

Hoved- og grenspesialiteter

Vedlegg 4 gir en oversikt over alle spesialiteter i EØS-landene, herunder de spesialiteter som finnes i Norge. Norge har 42 spesialiteter hvorav 8 er grenspesialiteter under hovedspesialiteten indremedisin og 6 er grenspesialiteter under hovedspesialiteten generell kirurgi. For leger som ikke er omfattet av EØS-avtalen – og som ønsker norsk spesialistgodkjenning i en grenspesialitet – kreves det gjennomført hovedspesialitet før det kan gis spesialistgodkjenning i grenspesialiteten.

**Spesialist-
utdanning i
Norge**

Spesialistutdanningen i Norge

All tjeneste for hovedutdanning og sideutdanning skal være utført ved en på forhånd godkjent utdanningsinstitusjon i Norge eller utlandet. For at en tjeneste skal bli godkjent, kreves det at legen i dette tidsrom har vært tilsatt ved avdelingen og at alle aspekter av tjenesten har vært ivaretatt.

**Tjeneste i
ass.legestilling**

Tjenesten skal gjennomføres i assistentlegestilling ved godkjent utdanningsinstitusjon i faget, under supervisjon og veiledning av overordnet lege. Det kreves deltakelse i strukturert undervisning innen faget på minimum 2 undervisningstimer pr. uke. Tilsetning i assistentlegestilling foretas av sykehuseier.

Kravet til tjeneste for norsk spesialistgodkjenning er 5-6 år, hvorav 1 år er sideutdanning.

Det kreves i tillegg kursutdanning på mellom 100 og 400 timer, samt kurs i administrasjon og ledelse. Kursene administreres av 4 koordinatorkontorer, som er knyttet til universitetene i Oslo, Bergen, Trondheim og Tromsø. Det faglige innholdet og nivået kontrolleres av Den norske lægeforening, som har opprettet en spesialitetskomite for hver spesialitet.

**Gruppe I og
gruppe II**

Utdanningsinstitusjonene

Utdanningsinstitusjonene er for de fleste spesialiteter delt opp i gruppe I- og gruppe II-avdelinger. Til gruppe I-avdelinger hører avdelinger ved universitetssykehus, større sentralsykehus, samt visse spesialsykehus. Gruppe II-avdelinger omfatter øvrige godkjente utdanningsinstitusjoner.

**Krav til
utdannings-
institusjoner**

Minst 1 1/2 år av hovedutdanningen (i spesialfaget) skal avtjenes ved gruppe I-avdeling. Resten av tjenesten kan avtjenes ved gruppe II-avdeling.

Utdanningsutvalget ved hver enkelt utdanningsinstitusjon utarbeider utdanningsplan for avdelingen i henhold til fagets målbeskrivelse. Utdanningsplanen skal inkludere et undervisningsprogram på minimum 2 undervisningstimer pr. uke. Utdanningsutvalget skal sørge for å oppnevne en fast veileder for den enkelte kandidat og være bindeleddet mellom utdanningskandidat/veileder og avdelingens ledelse.

I de primærmedisinske spesialiteter allmennmedisin og samfunnsmedisin, skal henholdsvis 2 og 3 år av utdanningen gjennomføres med et særskilt veiledet utdanningsprogram.

For nærmere informasjon om utdanningskrav til den enkelte spesialitet, se Årbok for Den norske lægeforening. Årboka kan lånes på bibliotekene eller kjøpes gjennom Den norske lægeforening.

VIII Plikter og rettigheter ved legevirk- somhet i Norge

Mens vilkårene for godkjenning av lege fra andre land til dels er bestemt gjennom internasjonale avtaler, er rettigheter og plikter under utøvelse av legevirkksomhet her i landet regulert ved intern norsk lovgivning. Det er fastsatt en rekke konkrete plikter overfor pasienter og det offentlige. Leger har også en generell plikt til å drive sin virksomhet på forsvarlig måte. De er undergitt tilsyn av offentlige helsemyndigheter.

- Norsk regler for utøvelse av yrket** Som det følger av fremstillingen foran, stilles det i noen grad ulike krav for tildeling av norsk autorisasjon etter hvilket land søkeren kommer fra eller har tatt sin utdanning i. Alle som skal utøve legeyrket i Norge, er imidlertid undergitt de nasjonale profesjonsregler som gjelder her i landet.
- Lov om leger av 13. juni 1980 (Legeloven) inneholder de viktigste regler for utøvelse av legevirkksomhet. Her nevnes en del av de mest sentrale plikter og rettigheter leger har:
- Forsikring** – *Forsikring*: Den som skal utøve legevirkksomhet her i landet, plikter å stille sikkerhet for det ansvar vedkommende kan pådra seg i sin virksomhet. Sikkerheten skal stilles i form av forsikringsordning gjeldende i Norge. Norske forsikringsselskaper har ensartede vilkår for leger. Disse omfatter også legens medhjelpere.
- Melding om virksomhet** – *Etablering av legevirkksomhet* skal meldes til kommunelegen (i Oslo bydelslegen). Det samme gjelder om lege overtar eller trer inn i virksomhet eller flytter fra kommunen, om virksomheten opphører, overdras eller lignende.
- Journalføring** – *Journalføring*: Legen har plikt til å føre ordnede opptegetninger over sin virksomhet og til å føre journal over hver enkelt pasient. Pasienten har normalt rett til å se sin journal eller få kopi av den, eventuelt ved en fullmektig.
- Taushetsplikt** – *Taushetsplikt*: Legen har plikt til taushet om sykdomsforhold eller andre personlige forhold som vedkommende blir kjent med i sin virksomhet. Taushetsplikten gjelder også overfor annet helsepersonell, med mindre hensynet til behandlingen tilsier at opplysningene bringes videre. Legeloven gir også anvisning på en del andre unntak fra taushetsplikten.
- Informasjon til pasienten** – *Informasjonsplikt* overfor pasienten: Pasienten skal gis “de opplysninger han bør ha om sin helsetilstand og behandling”. Pasienten skal også så vidt mulig få medvirke ved behandlingen.
- Melding om fødsel, død** – *Meldeplikt*: Legen plikter å gi særskilt melding om visse funn eller hendelser. Praktisk viktig er f.eks. melding om fødsler og dødsfall som legen har å gjøre med i sin virksomhet. Slike meldinger skal gis på fastsatte skjemaer.

	Det nevnes også at den lege som gir dødsattest, har plikt til å melde fra til politiet dersom det er grunn til å anta at det gjelder et unaturlig dødsfall.
Øyeblikkelig hjelp	– <i>Øyeblikkelig hjelp</i> : Enhver lege har plikt til å yte hjelp når han/hun må anta at legehjelp er påtrengende nødvendig.
Forsvarlig virksomhet	– <i>Forsvarlig virksomhet</i> : Legen har en alminnelig plikt til å utøve sin virksomhet på en forsvarlig måte og å gjøre sitt beste for å gi pasientene kyndig og omsorgsfull hjelp. Dette innebærer også at legen plikter å sette seg inn i og holde seg ajour med de regler som har betydning for virksomheten, at vedkommende har tilfredsstillende kunnskaper i norsk språk ut fra virksomhetens karakter m.m.
Offentlig tilsyn med leges virksomhet	Legen er underlagt helsemyndighetenes tilsyn med at lovgivning som vedrører virksomheten blir etterlevd og at virksomheten utøves på forsvarlig måte. Uten hinder av taushetsplikten kan de kreve nødvendige oppgaver og opplysninger og foreta undersøkelser og ettersyn. Helsemyndighetene kan i henhold til legeloven gi ulike former for reaksjoner, herunder frata en lege retten til å foreskrive visse legemidler eller i alvorlige tilfeller tilbakekalle autorisasjon eller lisens, dersom vedkommende anses uskikket til å utøve legeyrket.
Retten til å kalle seg lege og til å utøve legevirksomhet	Retten til å betegne seg som lege er knyttet til autorisasjonen eller lisens – eventuelt grenselisens. Autorisasjon som lege gir rett til å utøve virksomhet som lege her i landet, enten gjennom selvstendig praksis eller ved tilsetning. Lisens gir en begrenset adgang til legevirksomhet med hensyn til varighet og omfang.
Allmennpraksis	Retten til å etablere egen virksomhet som allmennpraktiserende lege med refusjon fra folketrygden, er imidlertid fra 1. januar 1995 betinget av en særskilt praktisk opplæring og følger ikke direkte av legeautorisasjonen, (kap. III). Det er for øvrig som hovedregel også en betingelse for trygderefusjon både for allmennpraktikere og spesialister med egen praksis, at de gjennom avtale med kommune eller fylkeskommune har blitt tilvist ledig hjemmel for etableringen.
Retten til å foreskrive legemidler	Legen har rett til å foreskrive de legemidler som er nødvendige i virksomheten, i samsvar med de forskrifter som gjelder for dette.
Medhjelper	Legen kan la seg bistå av annet helsepersonell i sin virksomhet, i den utstrekning det er forsvarlig ut fra deres kvalifikasjoner, arten av oppgavene, den instruksjon som gis og kontrollen som føres. For nærmere informasjon vises det til Legeloven. Det vises også til Etske regler for leger, vedtatt av Den norske lægeforening.

IX Praktiske opplysninger

Oppholds- og arbeidstillatelse

1. Oppholds- og arbeidstillatelse

Søknad om oppholds- og arbeidstillatelse i Norge skal fremmes fra hjemlandet. Søknaden skal være innvilget før innreise i Norge.

Det stilles ikke krav om arbeids- og oppholdstillatelse til statsborgere fra de nordiske landene.

Statsborgere fra EØS må etter opphold utover 3 måneder søke om oppholdstillatelse, (se også kap. III).

Søknadsskjema fås ved norsk utenriksstasjon (ambassade/konsulat), som også kan gi opplysninger om nødvendige vedlegg til søknaden. Dokumentene leveres til norsk utenriksstasjon i søkerens hjemland, eller i det land søkeren har hatt arbeidstillatelse de siste 6 månedene.

2. Søknad om lisens eller autorisasjon

Søknad om lisens eller autorisasjon som lege sendes Statens helsetilsyn (fra 1. juli 1994 Fylkeslegen i Oslo) med nødvendige vedlegg. Det er ikke egne skjema for dette.

Når det gjelder søknad om lisens, vises det til kap. V.

Dokumentasjon som alltid kreves

Med søknad om autorisasjon **skal** følge:

- eksamensbevis (diplom) for avlagt medisinsk eksamen
- eventuell autorisasjon (godkjenning) som lege i annet land
- bevis for eventuell utført praktisk tjeneste (turnustjeneste) fra tidligere hjemland eller utdanningsland, med mindre dette fremgår av utenlandsk autorisasjon (godkjenning).
- bekreftelse for statsborgerskap, f.eks. bekreftet kopi av pass.

Søkere fra land utenfor EØS og søkere som ikke oppfyller kravene til autorisasjon etter direktiv 75/362/EØF (93/16/EØF) skal også fremlegge:

- Bekreftelse fra norsk universitetsmyndighet om at den utenlandske medisinske eksamen er godkjent som faglig jevn god.
- Bekreftelse på godkjent norsk turnustjeneste

Dokumentasjon som kan kreves

Godkjenningsmyndigheten kan også kreve:

- attest fra vedkommende myndighet i hjemlandet eller siste oppholdsland for om det foreligger forhold som kan få betydning for om autorisasjon som lege bør gis (good standing). Attesten skal ikke være eldre enn 3 måneder
- attest for fysisk og/eller psykisk helsetilstand fra hjemland eller siste oppholdsland. Attesten skal ikke være eldre enn 3 måneder

- attest fra vedkommende myndighet i et annet EØS-land på at eksamenspapirene er gyldige og på at søkeren oppfyller utdanningskravene i direktiv 75/363/EØF (93/16/EØF).

3. Søknad om spesialistgodkjenning

Søknad om spesialistgodkjenning

Søknad om norsk spesialistgodkjenning sendes Den norske lægeforening. Søknaden skrives på eget skjema vedlagt bekreftede attester på tilfredsstillende tjeneste. Søknadsskjemaet fås ved henvendelse til Legeforeningen.

4. Utdanningskrav i relasjon til norsk spesialistgodkjenning

Årbok for Den norske lægeforening gir oversikt over krav om tjeneste og kursutdanning for den enkelte spesialitet.

5. Søknad på legestillinger

Ved søknad på legestilling i Norge bør det benyttes fastlagt skjema – p.t. søknadsblankett for legestillinger, IK-1031.

Skjemaet fås ved henvendelse bl.a. til Statens helsetilsyn, Fylkeslegene og Den norske lægeforening.

6. Økonomisk støtte til videre- og etterutdanning

Fond I *Den norske lægeforenings fond for videre- og etterutdanning av leger, fond I*
Fondets formål er å fremme grunn-, videre- og etterutdanning av leger. Fondet tilgodeser spesielt tiltak som kan bedre videre- og etterutdanningen av leger i perifere strøk av landet.

Den norske lægeforenings fond til fremme av allmennpraktiserende legers videre- og etterutdanning og privatpraktiserende spesialisters etterutdanning, fond II
Fond II Fondets formål er å høyne og opprettholde det medisinsk-faglige kunnskapsnivået hos allmennpraktiserende leger og privatpraktiserende spesialister ved å yte økonomisk hjelp til dekning av kursavgifter, reise- og oppholdsutgifter og stipendier i den utstrekning slik hjelp ikke dekkes etter andre regler.

Den norske lægeforenings fond til fremme av sykehuslegers videre- og etterutdanning, fond III
Fond III Fondets formål er å høyne og opprettholde det medisinsk-faglige kunnskapsnivået hos sykehusleger ved å yte økonomisk hjelp til dekning av kursavgifter, reise- og oppholdsutgifter og stipendier i den utstrekning slik hjelp ikke dekkes etter andre regler.

7. Statens lånekasse for utdanning

Stipend/lån

Lån og utdanningsstipend er de to hovedformene for støtte fra Statens lånekasse. Det kan tildelse støtte til høyere utdanning ved offentlig utdanningssted, eller utdanningssted godkjent av offentlige myndigheter. Søkeren må være opptatt som student og ha rett til å gå opp til eksamen. Søkeren må videre oppholde seg ved lærestedet og kunne følge undervisningen.

Statens lånekasse har kontor i Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger, Tromsø og Ørsta.

Vedlegg 1

Oversikt over aktuelle lover

- 1) Lov av 4. juni 1898 inneholdende visse Bestemmelser om Behandlingen af Lig
- 2) Lov av 19. juni 1936 nr. 9 om innskrenkning i adgangen for den som ikke er norsk læge eller tannlæge til å ta syke i kur (Kvaksalverloven)
- 3) Lov av 18.6.1938 nr. 1 om bruk av røntgenstråler og radium m.v.
- 4) Lov av 19.12.1952 nr. 1 om vern mot overføring av smittsom sykdom fra utlandet m.v.
- 5) Lov av 26.11.1954 nr. 2 om vaksinasjon
- 6) Lov av 28.4.1961 nr. 2 om psykisk helsevern
- 7) Lov av 19.6.1969 nr. 57 om sykehus m.v.
- 8) Lov av 9.2.1973 nr. 6 om transplantasjon, sykehusobduksjon og avgivelse av lik m.m.
- 9) Lov av 13.6.1975 nr. 50 om svangerskapsavbrudd
- 10) Lov av 3.6.1977 nr. 57 om sterilisering
- 11) Lov av 13.6.1980 nr. 42 om leger
- 12) Lov av 19.11.1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene
- 13) Lov av 30.3.1984 nr. 15 om statlig tilsyn med helsetjenesten
- 14) Lov av 12.6.1987 nr. 68 om kunstig befruktning
- 15) Lov av 4.12.1992 nr. 132 om legemidler m.v.

Lovene er inntatt i Årbok for Den norske lægeforening. De kan også bestilles fra Akademika bokhandel, Oslo, eller annen bokhandel.

Vedlegg 2

Oversikt over aktuelle forskrifter

- 1) Forskrift om melding av infeksjonssykdommer, fastsatt 12. desember 1974 av Sosialdepartementet (Sosial- og helsedepartementet).
- 2) Forskrift om meldeplikt for visse bivirkninger m.v. av legemidler, fastsatt 30. oktober 1978 av Sosialdepartementet (Sosial- og helsedepartementet).
- 3) Forskrift om klinisk utprøving av legemidler, fastsatt 21. august 1981 av Sosialdepartementet (Sosial- og helsedepartementet).
- 4) Forskrift om tidsbegrenset lisens for leger over 75 år, fastsatt 15. mars 1982 av Sosialdepartementet (Sosial- og helsedepartementet).
- 5) Forskrift om legers melding til politiet om unaturlig dødsfall o.l., fastsatt 15. mars 1982 av Sosialdepartementet (Sosial- og helsedepartementet).
- 6) Alminnelig forskrift om godkjenning av lege som spesialist i medisin og om tilbakekall av godkjenning. Delegasjon av myndighet, fastsatt 19. mars 1982 ved Kgl. res.
- 7) Forskrift om spesialiteter i medisin og utdanningskrav, om godkjenning av spesialister og om tilbakekall av spesialistgodkjenning, fastsatt 22. mars 1982 av Sosialdepartementet (Sosial- og helsedepartementet).
- 8) Forskrift om legers melding om at innehaveren av flysertifikat eller førerkort ikke fyller helsemessige krav, fastsatt 13. juli 1984 av Helsedirektoratet (Statens helsetilsyn).
- 9) Forskrift om ansettelse av og inngåelse av avtale om driftstilskudd med lege i kommunehelsetjenesten, fastsatt 27. november 1987 av Sosialdepartementet (Sosial- og helsedepartementet).
- 10) Forskrift om tillatelse til å utøve kosmetisk plastiskkirurgiske inngrep, fastsatt 10. februar 1989 av Helsedirektoratet (Statens helsetilsyn).
- 11) Forskrift om leges og helseinstitusjons journal for pasient, fastsatt 17. mars 1989 av Sosialdepartementet (Sosial- og helsedepartementet).
- 12) Forskrift om praktisk tjeneste (turnustjeneste) for å få autorisasjon som lege, fastsatt 12. juni 1989 av Helsedirektoratet (Statens helsetilsyn).
- 13) Forskrift om rekvirering og utlevering av legemidler for apotek, fastsatt 11. november 1993 av Sosial- og helsedepartementet.

Vedlegg 3

Oversikt over norske spesialiteter

42 spesialiteter

herunder 6 grenspesialiteter under generell kirurgi og 8 grenspesialiteter under indremedisin. I alle spesialiteter (unntatt allmennmedisin, arbeidsmedisin og samfunnsmedisin) kreves det i tillegg til de oppgitte timer i kurskravet også 1 ukes obligatorisk kurs i administrasjon og ledelse.

SPESIALITET	HOVEDUT - DANNING År	SIDEUT- DANNING - ÅR	KURSKRAV TIMER	FERDIG- HETSKRAV SJEKK- LISTE m.v.
Allmennedisin	4	1	400	Ja
Anestesiologi	4	1/2+1/2	260	Ja
Arbeidsmedisin	4	1	300	
Barne- og ungdomspsykiatri	3	1+1/2+1	180	
Barnesykdommer	4	1	120	
Fysikalsk medisin og rehabilitering	3	2	180	
Fødselshjelp og kvinnesykdommer	4+1	1/2	120	Ja
Generell kirurgi	5	1	250	Ja
*Barnekirurgi	+3		60	
*Gastroenterologisk kirurgi	+3		85	Ja
*Karkirurgi	+3		80	Ja
*Ortopedisk kirurgi	+3+1/2		120	Ja
*Thoraxkirurgi	+3		60	Ja
*Urologi	+3		120	Ja
Hud- og veneriske sykdommer	4	1/2+1/2	100	
Immunologi og transfusjonsmedisin	4	1	120	
Indremedisin	5	1	120	
**Blødsykdommer	+2+1		90	
**Endokrinologi	+3		120	Ja
**Fordøyelsesykdommer	+3 (fra 1.1.1995)		120	Ja

**Geriatrici	+2		120	
**Hjertesykdommer	+3		120	Ja
**Infeksjonssykdommer	+2+1		150	
**Lungesykdommer	+3		90	
**Nyresykdommer	+3 (fra 1.1.1995)		120	
Kjevekirurgi og munnhulesykdommer	3 + odontologi		90	Ja
Klinisk farmakologi	4	1/2+1/2	120	
Klinisk kjemi	4	1	120	
Klinisk nevrofysiologi	4	1	120	
Medisinsk genetikk	4	1	120	Ja
Medisinsk mikrobiologi	4	1	120	Ja
Nevrokirurgi	5	1/2+1/2	120	Ja
Nevrologi	3 1/2	1/2+1/2+1/2	120	
Onkologi	3 1/2	1/2	100	Ja
Patologi	4	1	120	Ja
Plastikkirurgi	2+3	1	180	Ja
Psykiatri	4	1	200	
Radiologi	4	1	208	
Revmatologi	3+2	1/2+1/2	120	
Samfunnsmedisin	4	1	spes.kurs	Ja (logg)
Øre-nese-halssykdommer	4	1	150	Ja
Øyesykdommer	4	1/2+1/2	120	Ja

*kirurgiske grenspesialiteter

**indre medisinske grenspesialiteter

Spesialistutdanningen i grenspesialitetene krever også spesialistgodkjenning i hovedspesialiteten.

Vedlegg 4

Oversikt over alle spesialiteter i EØS-landene, herunder de som finnes i Norge

Läkarspecialiteter inom EES-området

SPECIALITET	Minitid for spesialistkompetens	EC											EFTA							
		TYSKLAND	BELGIEN	DANMARK	FRANKRIKE	IRLAND	ITALIEN	LUXEMBURG	NEDERLÄNDERNA	UK	GREKLAND	SPANIEN	PORTUGAL	FINLAND	ISLAND	LINCHTENSTEIN	NORGE	SVERIGE	SCHWEIZ	ÖSTERRIKE
Anaesthetics	3	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
General Surgery	5	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Neurological Surgery	5	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Obstetrics & Gynecology	4	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
General (Internal) Med.	5	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Ophthalmology	3	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Oto Rhino Laryngology	3	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Paediatrics	4	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Respiratory Medicine	4	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Urology	5	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Ortopaedics	5	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Patological Anatomy	4	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Neurology	4	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Psychiatry	4	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Clinical Biology	4		•		•		•													•
Biological Haematology	4			•	•			•												•
Microbiology-Bacteriology	4	•		•		•	•	•	•	•	•	•	•							•
Biological Chemistry	4			•		•		•												•
Immunology	4			(•)		•				•										•
Plastic Surgery	5		•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Thoracic Surgery	5		•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Paediatric Surgery	5				•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Vascular Surgery	5		•		•		•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Cardiology	4		•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Gastro-Enterology	4		•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Rheumatology	4		•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
General Haematology	3			(•)	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Endocrinology	3			(•)	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•

* Note: Oversikten er gjengitt med tillatelse fra Nordisk Medicin

EC

EFTA

SPECIALITET	Minitid för speciallistkompetens	TYSKLAND	BELGIEN	DANMARK	FRANKRIKE	IRLAND	ITALIEN	LUXEMBURG	NEDERLÄNDERNA	UK	GREKLAND	SPANIEN	PORTUGAL	FINLAND	ISLAND	LINCHTENSTEIN	NORGE	SVERIGE	SCHWEIZ	ÖSTERRIKE
Physiotherapy	3		•	•	•		•	•	•		•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Stomatology	3				•		•	•				•	•							
Neuro-Psychiatry	5	•	•		•		•	•	•		•									
Dermato-Venereology	3	•	•	•	•		•	•	•		•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Dermatology	4					•				•										
Venereology	4					•				•										
Radiologi	4	•			•		•	•	•		•	•	•		•		•			•
Diagnostic Radiology	4	•	•	•	•	•		•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Radiotherapy/Oncology	4	•	•	•	•	•		•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Tropical Medicine	4			•		•	•			•			•					•		
Child Psychiatry	4	•		•	•	•	•	•		•	•		•	•	•	•	•	•	•	
Geriatrics	4			(•)		•			•	•		•		•	•	•	•	•		
Renal Diseases	4			•	•	•	•	•		•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Communicable Diseases	4					•	•			•				•	•	•	•	•	•	•
Community Medicine	4			(•)	•	•				•				•	•	•	•	•	•	•
Clinical Pharmacology	4	•				•				•		•		•	•	•	•	•	•	•
Occupational Medicine	4	•		•	•	•	•		•	•	•		•	•	•	•	•	•	•	•
Allergology	3			(•)			•		•		•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Gastro Entereol. Surgery	5		•	•	•		•					•		•	•	•	•	•	•	•
Nuclear Medicine	4	•	•		•		•		•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Dent. Oral, Max-Facial Surg.	4	•	•		•	•	•			•		•		•	•	•	•	•	•	•
Forensic Medicine														•	•		•	•	•	•
Neuropathology														•	•					•
Family Medicine				(•)										•	•		•	•	•	•
Clinical Physiology				(•)										•	•		•	•	•	•
Phoniatrics														•	•		•	•	•	•
Clinical Neurophysiology				(•)										•	•		•	•	•	•
Hand Surgery														•	•		•	•	•	•
Forensic Psychiatry														•	•		•	•	•	•
Clinical Virology														•	•		•	•	•	•
Child Neurology														•	•		•	•	•	•
Clinical/Medical Genetics														•	•		•	•	•	•
Neuroradiology														•	•		•	•	•	•
Child Allergology														•	•		•	•	•	•
Child Cardiology														•	•		•	•	•	•

Amm. Vissa av ovan angivna specialiteter kan även finnas i EG-länder, men inte anmälde.

De danska specialiteter som markerats med (•) återfinns ej i EG-direktiven men redovisas med hänsyn till den nordiska jämförelsen.

Vedlegg 5

Oversikt over varigheten av spesialistutdanninger som omfattes av EØS-avtalen.

Følgende minimumstider gjelder for de spesialiteter som er felles for samtlige land, jfr. artikkel 4 i direktiv 75/363/EØF og artikkel 26 i direktiv 93/16/EØF:

Gruppe I (5 år)

- generell kirurgi
- nevrokirurgi
- indremedisin
- urologi
- ortopedisk kirurgi

Gruppe II (4 år)

- fødselshjelp og kvinnesykdommer
- barnesykdommer
- lungesykdommer
- patologi
- nevrologi
- psykiatri

Gruppe III (3 år)

- anesthesiologi
- øyesykdommer
- øre-nese-halssykdommer

Følgende minimumstider gjelder for de spesialiteter som er felles for minst to land, jfr. artikkel 5 i direktiv 75/363/EØF og artikkel 27 i direktiv 93/16/EØF:

Gruppe I (5 år)

- plastikkirurgi
- thoraxkirurgi
- karkirurgi
- nevropsykiatri
- barnekirurgi
- gastroenterologisk kirurgi
- maxillo-facial kirurgi (grunnutdanning som lege)

Gruppe II (4 år)

- hjertesykdommer
- fordøyelsesykdommer
- revmatologi
- klinisk biologi

- radiologi
- diagnostisk radiologi
- onkologi
- tropemedisin
- klinisk farmakologi
- barne- og ungdomspsykiatri
- medisinsk mikrobiologi
- arbeidsmedisin
- klinisk kjemi
- immunologi og transfusjonsmedisin
- dermatologi
- venerologi
- geriatri
- nyresykdommer
- infeksjonssykdommer
- samfunnsmedisin
- biologisk hematologi
- nukleærmedisin
- kjevekirurgi og munnhulesykdommer
(grunnutdanning som lege og tannlege)

Gruppe III (3 år)

- blodsykdommer
- endokrinologi
- fysikalsk medisin og rehabilitering
- stomatologi
- hudsykdommer og veneriske sykdommer
- allergologi

Vedlegg 6

Nyttige adresser:

Arbeidernes opplysningsforbund (AOF) i Norge, Storgt. 23C,
0181 Oslo
Tlf: 22 03 10 50

Avdeling for norsk som andrespråk og tolkeutdanning, ILF,
Universitetet i Oslo, Postboks 1102, Blindern, 0317 OSLO
Tlf: 22 85 42 98/99

Den internasjonale sommerskolen, Universitetet i Oslo,
Postboks 1082 Blindern, 0317 OSLO
Tlf: 22 85 63 85

Den norske lægeforening, Lagåsen, Fjellveien 5, 1324 LYSAKER
Tlf: 67 12 46 00

Det medisinske fakultet, Universitetet i Oslo, Postboks 1078, Blindern,
0316 OSLO
Tlf: 22 85 05 00

Det medisinske fakultet, Universitetet i Bergen, 5020 BERGEN
Tlf: 55 21 30 50
(Henvendelser til sekretariatet)

Det medisinske fakultet, Universitetet i Bergen, 5020 BERGEN
Tlf: 55 21 20 86
(Henvendelser om tilleggskurset)

Det medisinske fakultet, Medisinsk teknisk senter, Universitetet i
Trondheim, 7005 TRONDHEIM
Tlf: 73 59 88 59

Fagområdet medisin, Universitetet i Tromsø, MH-bygget,
9037 TROMSØ
Tlf: 77 64 46 10/01

Folkeuniversitetet/Norsk språktest, Postboks 9196 Grønland,
0134 OSLO
Tlf: 22 20 70 50

Fylkeslegen i Oslo, Tordenskiolds gt 12, 0160 OSLO)
Tlf: 22 00 39 05

Internasjonal studieseksjon, Universitetet i Oslo, Postboks 1081, Blindern,
0317 Oslo
Tlf: 22 85 62 18/19

Kirke- utdannings- og forskningsdepartementet, Postboks 8119 Dep.,
0032 Oslo
Tlf: 22 34 90 90

Kontoret for utenlandske studenter, Universitetet i Bergen,
5020 BERGEN
Tlf: 55 21 20 21/22

Nordisk institutt, avdeling for norsk som fremmedspråk, Universitetet i
Bergen, Sydnesplass 9, 5007 BERGEN
Tlf: 55 21 24 10

Sekretariatet for utenlandsmedisinere, Det medisinske fakultet,
Universitetet i Oslo, Postboks 1078, Blindern, 0316 OSLO
Tlf: 22 85 05 04

Sommerkurs for utenlandske norskstuderende, Universitetet i Bergen,
Sydnes plass 9, 5007 BERGEN
Tlf: 55 21 24 07

Sosial- og helsedepartementet, Postboks 8011 Dep., 0030 OSLO
Tlf: 22 34 90 90

Statens helsetilsyn, Postboks 8128 Dep, 0032 OSLO
Tlf: 22 34 90 90

Statens lånekasse, Postboks 195, Økern, 0510 OSLO
Tlf: 22 72 67 00

Utlendingsdirektoratet, Postboks 8108 Dep., 0032 OSLO
Tlf: 67 53 08 90

Utvalget for lisenssaker og utenlandsmedisinere, Det medisinske fakultet,
Universitetet i Oslo, Postboks 1078, Blindern, 0316 OSLO
Tlf: 22 85 05 04